

Zničení české uhelné energetiky. Kolapsem uhlí ve volebním roce 2025 hrozí dokonalá bouře v české energetice i ekonomice

- editor007 | 4. března 2024

ČESKO: Dnešní zprávy potvrdily to, co nakonec chtěly a musely dosáhnout spekulativní emisní povolenky - zničení uhelné energetiky. Problémem ČR je, že nemáme reálnou náhradu. V příštím roce parlamentních voleb nás pravděpodobně čeká těžká krize, nejen energetická.

Když se za těžké tlakové níže ve spojení s dalšími problémy sejdou všechny nepříznivé faktory, říkají meteorologové takové přírodní katastrofě dokonalá bouře. Stejnýmenný film je strhujícím dramatem na moři. Ovšem katastrofa mnohem vážnějších rozměrů se blíží na českou energetiku a tím rovněž na celou ekonomiku a společnost. A k úžasu dotčených expertů zatím zůstává bohorovný klid dotčených politiků a orgánů státní správy.

O co jde?

Prudký krizový růst cen energie od roku 2021 vinou zelené tranzice a dekarbonizační politiky EU (tedy dlouho před ruskou agresí na Ukrajině) s postupným růstem až na průměrný trojnásobek původních cen vedl postupně k prudkému snížení aktivit v průmyslu řady evropských zemí v čele s Německem a samozřejmě také Českem. Zprávy o obrovském propadu spotřeby elektřiny a plynu v minulých dvou letech byly důsledkem této pokračující ekonomické recese, kdy denně plní média zprávy o odchodu významných průmyslových firem z Německa kvůli nepřijatelným cenám energie a byrokracii.

Statistiky spotřeby energie v ČR a v tahounu evropské ekonomiky Německu ukazují pokles spotřeby energie o 20–30 let zpět. Nikoli zaváděním úspornějších technologií, nýbrž kolabující výrobou vinou cen. Primárně elektřiny.

Následky na sebe nenechaly dlouho čekat. Vedle úzkostlivého šetření, teplejšího počasí a propadu ekonomiky, nižší poptávka po energii vedla ke snížení její ceny. A tak, jak dnes vyličily ve své kalkulaci Seznam Zprávy, pokračující spekulativní cena emisní povolenky EU devastuje cenu elektřiny z uhlí natolik, že vede k ekonomické ztrátě z výroby.

Vlivný energetický hráč Pavel Tykač a jeho firma Sev.en Energy tak potvrdili, že nebudeme moci dále provozovat své uhelné elektrárny a doly, kdybychom na nich prodělávali. Podnikání totiž nemůže být prodělečné a minulé zisky nekompenzují budoucí ztráty. Obzvlášť, když je náprava v nedohlednu. Pro Seznam Zprávy byla alarmující hlavně ztráta 3 000 pracovních míst v Tykačově energetice, ale to je s prominutím podružný problém při stále velmi malé nezaměstnanosti v ČR, i když lokálně to může být v severních Čechách horší.

Další absurdní stránku tohoto scénáře píše strategie s pokusem o finanční perpetuum mobile, že zelená tranzice se v Česku bude financovat právě z výnosů z emisních povolenek. I když možná z jejich výnosů pro dotační programy různých resortů vlády v čele s lidoveckým ministerstvem životního prostředí zůstane polovina z plánovaného výběru 1,3 bilionu Kč do roku 2030, stále mají ekonomicky zničující sílu.

Uhelné elektrárny v dlouhodobém průměru dodávaly dosud 43 % stabilní elektřiny, v zimě až 50 %. Spolu s jadernými zdroji (v průměru se z atomu dosud ročně krylo 37 % spotřeby) tak bylo spolehlivě zajištěno 80 % všech dodávek elektřiny, což pro naši zemi s nejvyšším podílem průmyslu na tvorbě HDP bylo a je zásadní. Většinově státní akciová společnost ČEZ, se 70% podílem ve vlastnictví státu, reagovala tak, že prý výpadek až 15 % dodávek Sev.en Energy nahradí svými elektrárnami. Možná má například moderní nadkritická elektrárna ČEZ Ledvice spuštěná v roce 2017 lepší nákladovou strukturu než Tykačovy Chvaletice a Počerady, ale bude-li současná ekonomická krize a nižší poptávka po elektřině pokračovat, pak i ČEZ s rizikem žalob od minoritních akcionářů na „nehospodárny provoz“ nebude moci ve ztrátové výrobě elektřiny z uhlí pokračovat. Samozřejmě se to týká také výroby z menších soukromých zdrojů v závodních energetikách.

Podle České geologické služby činí prozkoumané zásoby hnědého uhlí v ČR 8,6 miliardy tun a černého uhlí 16,3 miliardy tun. Těžba je ovšem blokována ekologickými limity. V roce 2023 meziročně klesla těžba uhlí o 15 % na 30,4 milionu tun.

To, kolem čeho se dosud přešlapuje po špičkách, je ovšem další část očekávané bouře v české energetice. Zásadní pokles odběru hnědého uhlí ze zavřených elektráren zdevastuje také těžební ekonomiku do záporu. Doly by tak následně musely být uzavřeny. S tím zmizí kapacita zdrojů pro dálkové vytápění teplem z uhlí pro 1,6 milionu českých domácností se čtyřmi miliony obyvatel Česka.

Dlouhodobá nekompetence českých vlád a státní správy nejen v energetice hrozí přerůst v obrovskou krizi spojenou s překotnou likvidací uhelných zdrojů. Pro nezúčastněné čtenáře jde o to, že v podobě emisních povolenek, i za souhlasu českých vlád, byla na emisní zdroje z uhlí (ale také z plynu či těžkého průmyslu) uvalena speciální daň, která je měla donutit k větší ekologizaci zdrojů. Ta už byla provedena a dál to ekonomicky nejde. Nastává tedy doba likvidace.

Ovšem Německo, vůdce energetické zelené transformace v EU, si své uhelné zdroje (38 GW výkonu!) zachovává (podobně tak i Polsko), protože si předem v Bruselu dojednaly tzv. kapacitní platby. Uhelné zdroje jsou tak spouštěny do provozu v době, kdy nefungují dotované solární a větrné elektrárny. Za toto omezení majitelé uhelných elektráren dostávají také dotace, tedy platby, jež kompenzují jejich zvýšené provozní náklady kvůli odstávce či většímu opotřebování technologie zejména turbín nepravdělnou výrobou.

Česko si se svou obrovskou armádou úředníků a většinově státní společností ČEZ s jejími lobbisty v Bruselu takové kapacitní platby „zapomnělo“ dojednat. To je naprostý skandál. Němci si navíc uvědomili, že skončit s uhlím mohou jen tehdy, jak budou stavět nové plynové elektrárny. A expertní doporučení pro německou vládu je, aby omezila stavbu větrníků a solárních panelů ve prospěch výkonu 50 GW, jež by měli německé soukromé firmy po vládních aukcích získat v nových plynových elektrárnách.

Místo revidování emisních povolenek česká vláda pracuje stále s nesmyslnou variantou klimaticko-energetických plánů postavených prioritně na dekarbonizačních modelech (SEEPIA, NKEP) s tím, že prý uhlí nahradí pětinasobně velká kapacita solárních (FVE) a větrných (VTE) zdrojů souhrnně označovaných jako tzv. OZE. Prvním problémem je, že konec uhlí nám hrozí už v roce 2025, kdežto plánovaný „ambiciózní“ růst OZE je počítán pro rok 2030 na 10 GW ze solárních zdrojů a 1,5 GW z větru.

Podle zprávy Energetického regulačního úřadu (ERÚ) za 4. čtvrtletí 2023 měla česká elektroenergetika z uhlí výkon 9 472,3 MW, z FVE 2 153,8 MW a z VTE 342,2 MW. Ovšem v zimním období loni v prosinci se na celkové netto výrobě elektřiny v objemu 6 622,6 GWh podílely FVE jen 35,5 GWh (0,53 %) a větrné 92 GWh (1,4 %). I když bychom instalovanou kapacitu těchto zdrojů dle modelů SEEPIA a NKEP zpět násobili, dodaly by výrobě teoreticky kumulativně necelých 10 %

elektřiny. Ovšem na produkci z uhlí v objemu 3069,4 GWh v prosinci 2023 připadl podíl 46,3 %. Jakékoli omezení výroby z uhlí bude mít dramatický dopad na energetickou bezpečnost ve všech zimních měsících roku. To lze ve tvrdých statistikách ERÚ dobře spočítat a doložit a vyvracet dotačně prolobbovaná snění o světlých zelených zítřcích. Samozřejmě lze výrobu OZE teoreticky sčítat, ale jejich produkce není komplementární: máme tzv. temná období, kdy celé dny i týdny v ČR ani nesvítí slunce, ani nefouká.

Tři tisíce ohrožených pracovních míst v energetických provozech firmy Sev.en Energy ale znamená hodně málo v konfrontaci s 1,5 milionem pracovních míst v českém průmyslu, jež závisejí na dodávkách stabilní energie. Snad i méně informovaným o energetice a ekonomice dochází, že v takovém případě by se přiblížil sociálně-ekonomický kolaps celé České republiky. Budou se muset probudit statisíce Čechů, aby v ulicích doprovodili stále ještě ve svých protestech mírné zemědělce a vyhnali odpovědné politiky a státní úředníky z jejich dosud teplých a pohodlných kanceláří a přiměli je okamžitě jednat ve prospěch obrany národních zájmů České republiky?

AUTOR: Milan Smutný

[ZDROJ](#)